

Til
Kulturdepartementet
e-post: postmottak@kud.dep.no.

11.03.2021

Innspill til scenekunststrategien

Scenekunsten – som levende, kollektiv og internasjonal kunstform – er særlig hardt rammet av publikumsbegrensninger, reise- og karantenebestemmelser og generelt krevende produksjonsvilkår. Økonomisk kompensasjon er nødvendig, men kan ikke på noen måte hele den kunstneriske knekken vi blir påført av inngripende smittevernrestriksjoner. Det er i publikumskontakten selve meningen med vår kunstformene ligger. Det er i denne dialogen scenekunsten utvikles og kvaliteten holdes ved like. Derfor ber vi innstendig om å legge reformer på vent, frem til vi er kommet ut på andre siden og ser konsekvensene.

Det vi minst av alt behøver midt i en pågående krise, er store strukturelle endringer i forvaltningen. Motviljen er ikke begrunnet i manglende endringsvilje, men i at slike endringer bør begrunnes i kunstens behov og formål, og i det vi opplever som svært mangelfull dialog. Over mange år er det gjennomført en inngripende avkortning av rammetilskuddene, begrunnet i avbyråkratisering. Paradokset blir påtrengende all den tid scenekunstinstitusjoner låser en svært liten del av sine ressurser i administrasjon, og det samtidig bygges opp nye store byråkratiske organisasjoner. Det medfører en betydelig risiko for at kunsten blir mindre fri. Det må være krystallklart hvem som utformer kulturpolitikken og hvem som skal håndheve den. Vi risikerer at det skapes et system hvor forvaltningen blir sin egen politiske organisme, med egne agendaer. Kulturrådet omtaler seg selv stadig som en utviklingsaktør, noe som tydelig vitner om en vilje til å styre, fremfor å forvalte.

Scenekunststrategien har vært lenge bebudet, men med den pågående krisen, vil det være stor risiko for at strategien ikke evner å ta opp i seg utfordringer vi først vil være i stand til å se, etter krisen. Vi mener derfor den bør utsettes for å sikre at kartet stemmer med terrenget. Det er klart å foretrekke at en fremtidig scenekunststrategi behandles som stortingsmelding. Det vil kreve en grundig utredning, kvalitative høringsrunder og skape en forankring i Stortinget. En tydelig kulturpolitikk forankret i kunnskapen fra feltet.

Hvilke utfordringer for produksjon og formidling som følge av koronatiltakene er det nødvendig å omtale i kommende strategi for scenekunst?

Den langvarige situasjonen og stadig skiftende tiltak har gitt oss betydelige tilbakeslag. I planlegging, programmering og produksjon. Store omrokninger og utsettelser har gitt oss betydelige merkostnader som vil ramme fremtidige produksjoner. Stadige omstillinger og endringer har også resultert i stor personalmessig slitasje og høyt arbeidspress, og et større etterslep det vil ta lang tid å innhente. Særlig er vi bekymret for vår kontakt med vårt publikum. Vi er et turnerende teater som dekker et stort geografisk område, og langvarig fravær vil påvirke vår kontakt med, og relasjon til vårt publikum. Samtidig tror vi det vil være et stort behov for kunst og kultur når denne krisen er over. Fysiske møteplasser der vi kan bruke kunsten og kulturen til å bearbeide denne historiske krisen.

Hvordan arbeides det for å løse koronarelaterte utfordringer nå, og hvilke løsninger/tiltak planlegges gjennomført på sikt?

Som organisasjon arbeider vi kontinuerlig med å tilpasse oss de til enhver tid gjeldende reglene. Vi spiller og turnerer innenfor de rammer vi kan. Vi legger flere produksjoner i repertoar slik at disse kan gjenopptas senere. Som turnerende teater med store tilhørende kostnader, merker vi både publikums entydige glede over vår tilstedeværelse, og et stort frafall som en direkte konsekvens av den pågående situasjonen. Våre egeninntekter blir betydelig avkortet. Vi har endret på planlagte oppsetninger, flyttet produksjoner, men hele tiden klart å ivareta tilknyttede frilansere. Vi prøver å planlegge og drifte så normalt som mulig. Fremtidige løsninger og tiltak er vanskelig å forskuttere i et stadig skiftende rammeverk.

Hvordan kan situasjonen koronapandemien har skapt, benyttes som et utgangspunkt for mer omstilling og innovasjon på scenekunstmrådet? Gi eksempler.

Vår omstillingsevne og motivasjon for å opprettholde kvaliteten i produksjoner og finne nye veier for å møte publikum er uomtvistelig. Er det en ting krisen har vist oss, er det nettopp vår evne til omstilling og håndtere stadig omskiftende smittevernstiltak. Hva krisen måtte ha tilført av ytterligere omstillings- og innovasjonsevne oppsummeres bedre i etterkant. Nå er vilkårene for kunstnerisk utvikling i stor grad fratatt vår virksomhet. Det er definitivt ikke fravær av publikumsmøter og korte og usikre planleggingshorisonter som bidrar til kunstnerisk risiko, nyskaping og kvalitet. For scenekunsten, som i alle produksjoner begår nybrottsarbeid – innoverer, er det vanskelig å ikke oppfatte det skarpe fokuset på omstilling og innovasjon, som et ønske om at selve kunstformen skal endres. Som teaterinstitusjon skal vi alltid søke utvikling, men også være til for det publikum som finnes i vår region. Det innebærer også å ta vare på tradisjoner og klassikere i kjente format.

Hvordan sikrer vi sceneinstitusjonene mot fremtidige krisesituasjoner?

Scenekunstinstitusjonenes rolle og betydning som frie og forskjelligartede kunstinstitusjoner må anerkjennes og understrekes. Vi har tradisjonelt heldigvis Kulturdepartementet med oss i at institusjonene *ikke* er politiske virkemidler for å løse utfordringer i scenekunsten. Utfordringer som derimot må løses gjennom en sterkere fondsøkonomi og en sterkere programmeringsøkonomi.

Frilanserne rammes ekstra hardt og det virker å ha etablert seg en forståelse for at det er et skille mellom kunstnerskap som primært arbeider innenfor institusjonene, og de som arbeider utenfor. En betydelig del av Teater Innlandets rammer går til skapende og utøvende kunstnere, som på lik linje med aktører i det frie feltet, er frilansere og må anses som fullverdige kunstnerskap. Med vår lange erfaring fra tette samarbeide med kompanier i det frie feltet, fremstår et slikt skille som kunstig.

En trygg gjenåpning er dermed avgjørende for å stimulere til sysselsetting i en gjenåpningsfase, og for at kunstnerne skal ha arbeidsplasser å komme tilbake til når krisen er over. En gjenåpningsplan må ha som et selvsagt mål at profesjonelle kulturarrangement, som de viktige ytringsarenaene de er, prioriteres høyere i den generelle gjenåpningen av samfunnet. Vi ber om en offensiv gjenåpningsplan hvor premisset *ikke* er at kulturlivet kommer til å åpne sist. Urimelige restriksjoner må revurderes og erstattes av mer differensierte og treffsikre tiltak, aktørene må sikres større forutsigbarhet og lokale smittevernmyndigheter må få mer tillit og ansvar.

Som langtidsplanleggende scenekunstinstitusjon må vi ha en garanti for at vi kompenseres for inntektstap og merutgifter som følge av varierende nasjonale og lokale smittevernrestriksjoner. Kompensasjonen må komme i rammetilskuddet uten politiske føringer og med armlengdes avstand.

De langsiktige konsekvensene av det store og langvarige bruddet i fysisk publikumskontakt er uoverskuelige, og scenekunsten må prioriteres for gjenoppbygging etter krisen. Det må sikres sterke strukturer rundt scenekunstinstitusjonene og et solid fundament for sektoren tilsvarende andre samfunnsområder, hvor den grunnleggende verdien ikke hele tiden er til diskusjon.

For å sikre virksomheten mot fremtidig kriser må det utarbeides en kunnskapsbasert beredskapsplan. De kunstneriske og samfunnsmessige konsekvensene av at kulturlivet ble stengt ned må utredes i et bredere perspektiv enn smittevern alene.

Med vennlig hilsen

Thorleif Linhave Bamle
Thorleif Linhave Bamle

Hamar 11.03.2021

Teatersjef

TEATER INNLANDET

Telefon: 62 59 87 20/ 97 67 97 48

teaterinnlandet.no